

Prosinec 2020

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

Vánoční speciál časopisu

D é ě k o

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvm.cz

OBSAH

Blahopřání na prosinec.....	3
Výročí prosince a regionální osobnosti	4
Ze života domova	5
Stálá nabídka měsíce	6
Co se dělo u nás v domově v listopadu.....	7
Prosinec.....	9
Pranostiky	17
Mezinárodní dny měsíce prosince.....	18
Příběhy pro potěchu duše	19
Ze světa zajímavostí	22
Rozhovor	32
Vtipy	34
Z kuchyně	35
Hádanka	39
Seznam zdrojů	40

BLAHOPŘÁNÍ NA PROSINEC

Anna Dostálová

Eva Suchá

Marie Zadáková

Antonín Nevrkla

Ludmila Sládková

*Všem oslavencům ze srdce přejeme k jejich narozeninám
hodně štěstí, zdraví a spokojenosti do dalších let.*

VÝROČÍ A REGIONÁLNÍ OSOBNOSTI PROSINCE

400. výročí události

Karel starší ze Žerotína obdržel od Ferdinanda II. ochranný list na město Třebíč "salvae quardii"
Událost: 09. 12. 1620

Císařská armáda nesměla na panstvích s ochranným listem konat žádná příkoří, měla povinnost je chránit před takovými útoky.

100. výročí narození

Emilián MRÁZEK – voják, letec, odbojář 2. světové války
Narození: 13. 12. 1920 Náměšť nad Oslavou
Úmrtí: 21. 8. 1943 Biskajský záliv (Španělsko, Francie)

Otec byl přednostou železniční stanice v Náměšti nad Oslavou. Později se rodiče přestěhovali do Kudlovic u Brna. Emilián Mrázek odešel po okupaci se starším bratrem Karlem do zahraničí. V Anglii sloužil u 311. československé bombardovací perutě RAF. Byl sestřelen nad Biskajským Zálivem, společně s ním zahynul v letadle československý boxer Vilém Jakš. Dne 25. října 1996 byla Emiliánovi Mrázkovi v Náměšti nad Oslavou odhalena pamětní deska.

90. výročí úmrtí

Vilém NIKODÉM – archivář, historik
Narození: 10. 2. 1852 Třebíč
Úmrtí: 30. 12. 1930 Třebíč

Úředník, autor publikací o dějinách Třebíče. Byl ředitelem městských kanceláří. Jeho pozůstalost je sepsána v Samešově Archívu města Třebíče na s. 49-50.

530. výročí události

Vladislav II. Jagelonský zastavil majetek třebíčského kláštera Vilémovi z Pernštejna
Událost: 15. 12. 1490

Roku 1502 převedl Vladislav II. Jagelonský všechna práva rukojmí opata Trojana a konventu klášterního na Viléma z Pernštejna. V roce 1492 potvrdil Vilémovi také právo zakládání a spravování rybníků v třebíčském opatství. Třebíč se stala poddanským městem. Opět se obnovilo právo odúmrtní, které určovalo, že v případě úmrtí měšťana bez potomků (dědiců) přecházel jeho majetek do vlastnictví Pernštejnů bez nároku ostatních příbuzných. V roce 1507 rozdělil Vilém rodové statky dvěma synům. Ponechal si Třebíčské opatství s proboštvím měřínským a vesnicemi Telnice, Sokolníky a Vojkovice, v roce 1515 je pak jako zástavu přejímá jeho starší syn Jan.

ZE ŽIVOTA DOMOVA

Během listopadu odešli obyvatelé:

Anežka Janáková	† 2. 11. 2020
Vladimíra Chalupská	† 4. 11. 2020
Antonín Kršňák	† 7. 11. 2020
František Kratochvíl	† 8. 11. 2020
František Šípek	† 11. 11. 2020
Jaroslav Topinka	† 12. 11. 2020
Ludvík Preisner	† 14. 11. 2020

Bohumíra Cahová † 17. 11. 2020

Josef Neklapil † 19. 11. 2020

Anežka Kozová † 30. 11. 2020

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

• PŮJČOVÁNÍ KNIH

Pokud rádi čtete, kontaktujte recepci nebo svého klíčového pracovníka.

• PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Každý všední den ranní hlášení

Pátek 1x/14dní návštěva faráře na pokojích

Ostatní aktivity byly prozatím zastaveny.

• SCHRÁNKA DŮVĚRY

V domově jsou umístěny v každém poschodí schránky důvěry, do kterých je možné umístit vzkaz, stížnost, připomínku či podnět k poskytování sociálních služeb v domově. S napsáním vzkazu Vám může pomoci pečovatelka, rodina, dobrovolník.

Schránky důvěry v domově naleznete:

- V 1. poschodí – u vstupu do terapeutické zahrádky
- Ve 2. poschodí – u schodiště při vcházení na chodbu 2B
- Ve 3. poschodí – u schodiště na brance s fototapetou plotu

Vzkaz, stížnost, připomínku je možné umístit také do **přenosné schránky důvěry**, která je pravidelně **přenášena po jednotlivých pokojích**.

- **PROSTORY K VOLNOČASOVÉMU VYUŽITÍ**

- Terapeutická zahrádka za domovem
- Atrium v přízemí
- Venkovní terasy ve 3. poschodí
- Společenské místnosti v každém podlaží
- Dětský koutek ve vstupu do zahrady

CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ V MĚSÍCI LISTOPADU

Měsíc listopad se v našem domově nesl ve znamení složité situace spojené s koronavirem. Veškeré společenské a kulturní akce byly zrušeny. Stále také byly zakázány návštěvy, jedinou výjimkou je docházení návštěv z fary. Každý pátek probíhalo pravidelné testování jak našich obyvatel, tak zaměstnanců. Ani našemu domovu se toto onemocnění nevyhnulo, proto jsme často museli měnit uspořádání a umístění lůžek tak, abychom zabránili dalšímu šíření nemoci.

Na konci měsíce jsme se srdečně rozloučili s naším panem ředitelem Vítězslavem Schrekem, který odešel, aby se stal novým hejtmanem našeho kraje Vysočina. Přejeme mu hodně zdaru v plnění tohoto nelehkého povolání a doufáme, že se mu bude v novém

působišti líbit. Z důvodu jeho odchodu bylo také vypsané výběrové řízení na pozici ředitele našeho Domova. Jsme velice zvědaví, kdo po Novém roce posílí náš tým.

Na přelomu měsíce listopadu a prosince se výrazně proměnila atmosféra našeho domova. Místo podzimní výzdoby v podobě rákosů, dýní a ježků ze šišek se odteď na chodbách můžete setkat s vánočními hvězdami, baňkami, anděly, adventními věnci a při vstupu hlavním vchodem můžete vidět nádherný vánoční stromeček připravený a ozdobený našimi terapeutkami. Pod stromečkem nalezneme obří symbolický adventní věnec v podobě čtyř podomácku vyrobených svítilen. Pozorní si také všimnou před recepcí zavěšeného jmelí pro zamilované.

Dne 20. 11. nás také překvapil první, a doufáme, že ne poslední, sních. Vydržel sice jenom chvíli, ale velice přispěl k navození zimní nálady.

MĚSÍC PROSINEC

Prosinec je dvanáctým a tedy posledním měsícem v roce. Má 31 dní a zajímavostí bezesporu je, že začíná stejným dnem v týdnu jako září. V průběhu prosince se pravidelně odehrává mnoho důležitých událostí roku.

Zimní slunovrat

Přichází 21. nebo 22. prosince a na naší, severní, polokouli se projevuje tak, že je tento den nejkratší a noc nejdelší v celém roce.

Probíhá advent

Již od poslední neděle v listopadu probíhá až do Štědrého dne advent. Pro advent je typický adventní věnec, na kterém jsou čtyři svíce. Každá tato svíce symbolizuje jednu z adventních nedělí a zapalují se postupně – každou adventní neděli jedna další.

Rozkvétání „barborek“

Svatá Barbora slaví svátek 4. prosince. V tento den podle tradiční pověry vycházejí

svobodné dívky řezat větvíčky ovocných stromů. Může se jednat o větvíčku z třešně, ale také třeba jabloně, broskvoně, švestky nebo třeba zlatého deště. Pokud větvíčka dívce vykvete do Štědrého dne, znamená to, že se v příštím roce vdá.

Svátek svatého Silvestra

Silvestr slaví svátek vždy poslední den v kalendářním roce, tedy 31. prosince. Po celém světě v tento den probíhají oslavy konce roku a vítání roku přicházejícího. Součástí oslav jsou mnohdy fantastické půlnoční ohňostroje a všeobecné veselí.

Velmi důležitými událostmi v prosinci jsou také **svátek svatého Mikuláše** a samozřejmě **Štědrý den** a následné svátky vánoční.

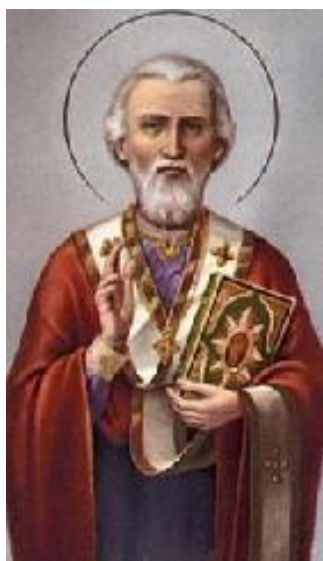
Svatý Mikuláš

Když se řekne svatý Mikuláš, většině z nás se před očima hned vybaví postava v dlouhém plášti, s dlouhými bílými vousy a berlí, o kterou se opírá. Děti mají Mikuláše spojeného také s tím, že jim přináší nějaké drobné dárky. I když má Mikuláš svátek 6. prosince, často se rozdávání dárků uskutečňuje již 5. prosince v podvečer.

Život svatého Mikuláše a legendy, co se o něm vyprávějí

Přesné datum Mikulášova narození neznáme. Víme jen, že se narodil kolem roku 280. Podle legendy přijal kněžské svěcení od svého strýce biskupa. Když mu zemřeli rodiče, rozdál Mikuláš celé své dědictví chudým. Pro sebe nechtěl nic.

Jednoho dne se Mikuláš vydal na cestu do osmdesát kilometrů vzdálené Myry, kde měl vyřídit nějakou záležitost. Když tam dorazil, chtěl se pomodlit ranní modlitbu a vstoupil proto do hlavního kostela ve městě. Najednou byl kostel plný velikého množství lidí. Obklopili ho, jásali a provolali ho novým biskupem v Myře. Mikuláš tomu zprvu vůbec nerozuměl, ale pak pochopil.

Protože se předtím obyvatelé Myry několik měsíců nedokázali domluvit na novém biskupovi, rozhodli se, že první kněz, jenž toho rána vstoupí do kostela, bude jejich biskupem. A do kostela vešel ráno jako první právě Mikuláš.

V tehdejší době to křesťané neměli jednoduché, někteří panovníci je pronásledovali a věznili. Biskup Mikuláš je utěšoval a pomáhal jim. To se však Římanům nelíbilo. Proto jednoho dne nakonec uvrhli do vězení samotného Mikuláše. Biskup snášel všechno mučení tak statečně a trpělivě, že to zapůsobilo na jeho věznitele a zase ho propustili. Celé město jej nadšeně vítalo před branami vězení.

Mnohé legendy o Mikulášovi vyprávějí, že se nejvíce staral o lidi, kteří se ocitli v nějaké nouzi. Jednou zachránil před smrtí tři nevinně odsouzené muže, jiný příběh vypráví o třech měšcích zlata, které Mikuláš potají vhodil do okna, aby pomohl třem dívkám k věnu. Další legenda líčí, jak zachránil námořníky, které stihla bouře.

Když oblíbený biskup z Myry okolo roku 350 zemřel, všichni ho postrádali a oplakávali. Říkali si, že byl nejlepším biskupem, jakého si

mohli přát, a hrob s Myře pokrývali růžemi. Mikulášův kult se rychle šířil do mnoha zemí.

Jak se však z biskupa Mikuláše stal náš Mikuláš, který v předvečer 6. prosince obdarovává děti nebo plní punčochy sladkostmi?

Jedna legenda říká, že Mikuláš i po své smrti každý rok o Vánocích procházel svým městem. V přestrojení obcházel obydlí chudých a kladl jim přede dveře pozlacená jablka a ořechy.

Dnes dělá Mikuláši při rozdávání dárku zpravidla doprovod anděl a čert.

Mikuláš jako patron

Svatý Mikuláš je jedním z nejoblíbenějších světců. Je patronem námořníků, obchodníků, lukostřelců, lékárníků, právníků, studentů, vězňů a dětí.

Štědrý den

Štědrý den připadá každý rok na 24. prosince a je vyvrcholením adventní doby. Odehrává se v předvečer svátku Narození Páně 25. prosince a je tak nedílnou součástí Vánoc. Se Štědrým dnem, ale hlavně se Štědrým večerem je spojeno mnoho předkřesťanských i křesťanských tradic, zvyků a pověr. Na tento den se také těší snad všechny děti. Krásně ozdobený stromeček se světýlky, perníčky či sladkostmi a pod ním nějaký ten vytoužený dárek. To dětem zaručeně vykouzlí úsměv na tváři a jiskry v očích.

Vánoční tradice a zvyky

Rozkrojení jablka

Snad nejznámějším vánočním obyčejem je rozkrojení jablíčka. Jablko se překrojí příčně v půli (ne směrem od stopky) a poté se zkoumá, zda je ve středu hvězdička. Když ano, znamená to zdraví v příštím roce. Nešťastné je to, když se ve středu jablka objeví červík nebo jadřinec ve směru kříže.

Házení botou

Svobodné dívky se na Štědrý večer mohly dozvědět, zda si v příštím roce najdou ženicha, či zda si ještě počkají. Dívka se měla postavit zády ke dveřím a pravou rukou za sebe hodit jednu svoji botu. Pokud špička mířila ke dveřím, znamenalo to, že bude svatba!

Lodičky z ořechů

Do celých skořápek od vlašských ořechů se přilepí tekutým voskem malé cvičky. Vyrobí se tolik lodiček, kolik je členů v domácnosti. Svíčky se zapálí a lodičky se pustí po hladině vody například v umyvadle nebo v lávru. Pokud se lodičky drží pohromadě, bude i rodina další rok pospolu. Jestliže se nějaká vzdálí, vydá se její majitel do světa.

Schovávání kapří šupiny

Říká se, že když si schováte šupinu z vánočního kapra, zajistí Vám to dostatek financí pro celý příští rok. Při štědrovečerní večeři se tyto šupiny pak dávají pod talíř.

Mezi další vánoční zvyky a pověry patří, že když se někdo celý Štědrý den postí, uvidí večer zlaté prasátko. V tento den by se také

nemělo chodit do hospody, hrát karty, nadávat a klít. Nemělo by se ani prát a čistit chlévy, to aby dobytek nezačal kulhat.

Štědrovečerní večeře

K večeři se usedalo ve svátečním oblečení a stůl musel být prostřen pro sudý počet lidí. Věřilo se, že před večeří chodí stoly obhlížet Smrt, a kde prý najde lichý počet, tam se následující rok vrátí pro jednoho ze členů rodiny.

Večeře se začala podávat, jakmile vyšla první hvězda. Před večeří se celá rodina pomodlila a poté začali hodovat. Jídla se jedla ze společné mísy. Po dobu jídla se nikdo nesměl od štědrovečerního stolu zvednout, znamenalo by to, že rodina se příští Vánoce nesejde celá. V České republice v současné době při večeři na Štědrý den podává rybí polévka, smažený kapr a bramborový salát.

PRANOSTIKY

Když v prosinci hrom ještě hučí, rok příští stále vítr fučí.

Prosinec naleje a leden zavěje.

Jsou-li v zimě po cestách ledy, podaří se výborně zelí.

Není-li prosinec studený, bude příští rok hubený.

Prosinec, když je mu zima, halí se v bílý kožich.

Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to běží.

Mrazy, které v prosinci brzy ochabnou, znamenají zimu mírnou.

MEZINÁRODNÍ DNY PRO MĚSÍC PROSINEC

1. *prosinec* – Světový den boje proti AIDS
2. *prosinec* – Světový den počítačové gramotnosti, Mezinárodní den boje za vymýcení otroctví
3. *prosinec* – Mezinárodní den lidí s postižením

Postižení nemusí být vidět

5. *prosinec* – Mezinárodním den dobrovolníků
7. *prosinec* – Mezinárodní den civilního letectví
9. *prosinec* – Mezinárodní den proti korupci
10. *prosinec* – Den lidských práv
11. *prosinec* – Světový den dětství, Mezinárodní den hor
18. *prosinec* – Mezinárodní den migrantů
19. *prosinec* – Den OSN pro spolupráci jih-jih
20. *prosinec* – Mezinárodní den lidské solidarity
29. *prosinec* – Mezinárodní den biologické rozmanitosti

PŘÍBĚHY PRO POTĚCHU DUŠE

Balíček ve zlatém papíře

Malá Helenka hrozně ráda chodila s babičkou na nákupy. Úplně nejvíc se těšila na nákup, když se blížily Vánoce. Jednoho dne se ale babička snažila mít pochůzky co nejdřív za sebou, protože v obchodech neměl nikdo dobrou náladu a nechtěl se zdržovat jediným milým slovem. Cestou zpátky babička i holčička mlčely. Držely se za ruku a kolem nich se začal polehoučku snášet sníh.

Doma se babička posadila do svého oblíbeného křesla. Říkala mu „myslírna“. Chvilí nad něčím dumala a pak rozhodně vstala a zamířila do komory. Za chvíli vyšla s nádherným balíčkem ve zlatém papíře, převázaným červenou stuhou. Helenka by se ráda podívala dovnitř, ale babička ji vysvětlila, že nemůže, protože je to tajemství.

Druhého dne ráno vyšly ven s balíčkem. První, koho potkaly, byl policista, pan Pavouk. Nepříjemný člověk s knírem jako řídítka. S

nikým se nebavil a žil sám. Babička mu balíček podala. „Co s tím mám dělat?“ ptal se udiveně pan Pavouk. „To je pro vás,“ špitla Helenka. Policista se na ni užasle podíval. „Co v něm je?“ vyzvídal. „Přátelství a štěstí,“ prohlásila babička. „Babi, viděla jsi, jakou měl radost?“ zeptala se Helenka. „Uděláme ještě nějaké balíčky?“ Babička zavrtěla hlavou: „Kdepak, Helenko, jeden stačí.“ „Tak i já mám nakonec nějaké přátele,“ pomyslel si pan Pavouk. Hned se mu šlo do práce veseleji a cítil, že ho cosi hřeje u srdce.

Cestou potkala pana Starého, který zametal ulice. Byl to nesmělý člověk a děti se mu často posmívaly. Když uviděl blížící se uniformu, přikrčil se za vozík s odpadky. Ale pan Pavouk k němu natáhl ruku s balíčkem: „To je pro vás!“ „Děkuju,“ zamumlal nevěřicně a šťastně pan Starý. A tak se spolu spřátelili.

Ale ani pan Starý balíček neotevřel. „Udělám jím radost Dášence,“ říkal si. Dášenska byla drobná holčička s blondátými copánky. Jediná ze všech dětí vždycky pozdravila a právě měla chřipku. Jakmile Dášenska uviděla tak krásný balíček, hned se jí udělalo lépe. Pohládila zlatý obal a červenou mašli a napadlo ji, že by takový dárek udělal velkou radost paní učitelce, která jí už delší dobu připadala nějaká smutná.

Když paní učitelka našla na svém stole nádherný lesklý balíček, moc se zaradovala a celý den jí vyučování připadalo veselejší. Když se

vrátila domů, odnesla balíček paní Ambrožové, které už děti vyrostly, žily hodně daleko a jí se po nich často stýskalo. Ani paní Ambrožová si ho však nenechala pro sebe. A tak koloval dál a dál a lidé, jejichž rukama prošel, se pak na sebe usmívali a rádi si spolu povídali. Když se Helenka s babičkou za několik dní zase vydaly na nákupy, lidé v obchodech na sebe byli milí. Kdosi pozdravil babičku a vyprávěl jí, co se mu přihodilo a jak jsou lidé z ničeho nic šťastnější, protože dostali nějaký tajemný balíček. Když babička přede dveřmi hledala klíč v kabelce, otevřela jí paní Antošová, která bydlela o patro níž a nikdy s babičkou neprohodila ani slovo.

„Chtěla jsem vám popřát veselé Vánoce,“ řekla a podala babičce krásný zlatý balíček s červenou stužkou.

„Děkuji vám,“ usmála se babička. „Nechcete se u nás někdy zastavit a popovídat si?“ „Hurá!“ vykřikla Helenka, když se za nimi zavřely dveře a byly samy. „Balíček se k nám vrátil. Tak už mi povíš, co je uvnitř?“ „Nic zvláštního,“ odpověděla babička, „jenom špetka lásky...“

ZE SVĚTA ZAJÍMAVOSTÍ

Nejoblíbenější české vánoční pohádky

Jestli je něčím Česká republika opravdu proslulá, tak jsou to bezesporu ty nejkrásnější pohádky na světě. Vánoce bez tradičních, ale i zbrusu nových českých pohádek si dnes už nikdo nedovede ani představit.

1) S čerty nejsou žerty

Rok vydání: 1985

Režie: Hynek Bočan

Hrají: Vladimír Dlouhý, Ondřej Vetchý, Jana Dítětová, Josef Kemr, Viktor Preiss a další

Chamtivá macecha připraví svého nevlastního syna Petra o všechno, včetně dědictví po jeho otci. Neštítí se ničeho, a proto se spikne s místním správcem a snaží se Petra zbavit. Petr se mezitím seznámí s dcerami místního knížete, když je zachrání při projíždce na koních a zamiluje se do vyzývavé Angelíny. Petr však pro ni nic neznamena. To její sestra Anděla, hodná a skromná, se do Petra hned zamiluje. Petr musí

kvůli maceše utéct a protloukat se světem. Když už neví kudy kam, potká věrného a spravedlivého přítele - samotného čerta.

2) Tři oříšky pro Popelku

Rok vydání: 1973

Režie: Václav Vorlíček

Hrají: Libuše Šafránková, Pavel Trávníček, Carola Braunbock, Rolf Hoppe, Karin Lesch a další

Chudá hodná Popelka žije s macechou a svojí nevlastní sestrou Dorou na statku. Jako každý rok v zimě se chystají na vzácnou návštěvu krále s rodinou a jejich družiny. Macecha s Dorou se těší, že zaujmou prince a Dora se pak stane jeho ženou. Koná se velkolepý bál, kam má Popelka zakázáno jít, protože má mnoho práce. Najde ale pomoc u holoubků a svého koně Juráška. Co si na ples obleče? A kdo se nakonec zalíbí princovi? Celým dějem zamíchají tři lískové oříšky.

Pohádka vznikla ve spolupráci s německou produkcí.

3) Anděl Páně

Rok vydání: 2005

Režie: Jiří Strach

Hrají: Ivan Trojan, Jiří Dvořák,
David Švehlík, Zuzana Kajnarová,
Oldřich Navrátil a další

Je časně ráno, v předvečer Štědrého dne, a celé nebe se chystá na velkolepé oslavy Ježíškových narozenin. Jen jeden anděl jakoby tu byl navíc a jakoby se každému jen pletl pod nohy Petronel, paličatý nešika a přetrhdílo. Na co sáhne, to zkazí, ale přitom nikdy nepřizná svoji chybu. Zakrátko si proti sobě poštvě všechny svaté a nakonec i samotného Pána Boha. Za trest je poslán na pozemský svět, aby napravit jediného hříšníka, jinak na Štědrý den skončí jako padlý anděl v pekle. Vyděšený Petronel, proměněný v žebráka, odchází mezi smrtelníky, o jejichž životě nemá ani potuchy. Průvodcem je mu poťouchlý čert Uriáš, který se náramně dobře baví na Petronelův účet. Petronel bloudí zasněženým krajem a pokouší se najít si svého hříšníka, kterému by napravit hlavu. Nemá však nejmenší ponětí o lidských přáních, touhách, starostech a láskách.

4) Anděl Páně 2

Rok vydání: 2016

Režie: Jiří Strach

Hrají: Ivan Trojan, Jiří Dvořák,
Vica Kerekes, Jiří Bartoška,
Boleslav Polívka

Anděl Páně 2 je volným pokračováním úspěšné vánoční pohádky s Ivanem Trojanem a Jiřím Dvořákem v hlavních rolích. Anděl Petronel stále pracuje u Nebeské brány, ale je přesvědčen, že by si zasloužil lepší službu. Jeho věčný pokušitel, čert Uriáš, začne Petronela ponoukat. Stačí utrhnout jablíčko ze stromu Poznání a bude vědět to, co ví jen Bůh! Petronela s Uriášem o jablko Poznání ale skončí neslavně. V potyčce se vzácné ovoce skutálí až na Zemi. Anděl - popleta a jeho kamarád čert-pokušitel musí šupem na svět jablko Poznání najít a přinést zpátky. Než se jim podaří jablko najít a vrátit tam, kam patří, bude třeba zažít velké dobrodružství a projít několika nebezpečnými situacemi. A po řadě lidských i „božských“ zkoušek, naši hrdinové nakonec zjistí, že cesta k poznání vede především přes sebe sama, přes objevení síly přátelství, lásky a schopnosti odpuštění.

5) Hrátky s čertem

Rok vydání: 1956

Režie: Josef Mach

Hrají: Josef Bek, Eva Klepáčová,
Alena Vránová, František Smolík,
Jaroslav Vojta a další

Vysloužilý voják Martin Kabát se jen tak zbůhdarma poflakuje světem a co víc, má pro strach uděláno a jen tak se něčeho nelekne. A to ani ukrutného loupežníka Sarky Farky a ani čertů v Čertově mlýně. V lese se seznámí s poustevníkem Školastykem, jehož způsob zbožnosti je velice podivný a Martinovi se pranic nelíbí. Mezitím se do královského zámku začínají sjíždět urození princové na námluvy. Princezna Dišperanda by se velice ráda vdala, ale žádný z princů se jí nelíbí. Služka princezny Káča taky touží po ženichovi, a tak společně s princeznou hledají způsob, jak nějakého pěkného ženicha sehnat. Neuváženě se tak upíší peklu a vysloužilý voják Martin se následně do pekla vypraví zachránit duše těchto pošetilých dívek, které v touze po ženichovi lehkomylně naletěly ďábelskému mámení.

6) Princezna a půl království

Rok vydání: 2019

Režie: Karel Janák

Hrají: Matouš Ruml, Eva Josefíková, Marek Eben, Jakub Prachař, Maroš Kramár, Veronika Freimanová a další

Honza zabije draka a získá princeznu a půl království. A tam, kde jiné pohádky končí, naše začíná. Princezně se totiž obyčejný Honza nelíbí, stejně tak jejím královským rodičům. Neumí se totiž chovat, jeho způsoby vzbuzují všeobecné pohoršení. Princezna si zoufá, král s královnou taky, jenže královský slib je královský slib. Na scénu přichází bývalý princeznin nápadník, panovník sousedního království, sobecký král Egon, který princeznu nechal napospas drakovi. Ta se nechá obelstít jeho výmluvami a odpustí mu. Honza má princeznu upřímně rád, a když pochopí, jak je z celé situace nešťastná, svatbu zruší a vrátí se do rodné chalupy. Princezna odjíždí s Egonem do jeho království, jenže tam teprve pozná jeho pravou povahu. Jediný, kdo může princeznu zachránit, je Honza. Dokáže se ale Honza naučit dvorské mravy tak, aby mohl nepozorován vniknout na Egonův zámek a už podruhé princeznu zachránit?

7) Dvanáct měsíčků

Rok vydání: 2012

Režie: Karel Janák

Hrají: Marie Fajkusová, Marie Majkusová, Roman Vojtek, Veronika Žilková, Jan Komínek a další

Nové zpracování motivu o hodné Marušce, které se snaží zbavit její zlá macecha a nevlastní sestra. Proto jí zadávají na první pohled nesplnitelné úkoly. Děj se odehrává v zimě, všude je spousta sněhu a ledu. Třikrát Marušku vyženou do mrazivého počasí, aby jim přinesla něco, co se v tomto ročním období venku sehnat nedá. Příběh se navíc točí okolo hezkého mládence, který se po letech vrátí domů do své vesnice a rozhodne se, že si tam chce vybrat nevěstu. Nepočítá ale s tím, že se o něj dívky div nepoperou.

Maruška má dobré srdce a při plnění úkolů jí vždy pomůže dvanáct záhadných mužů, dvanáct měsíčků.

8) Pyšná princezna

Rok vydání: 1952

Režie: Bořivoj Zeman

Hrají: Alena Vránová, Vladimír Ráž, Stanislav Neumann, Mária Sýkorová, Jaroslav Seník a další

Pyšná princezna Krasomila se odmítne provdat za krále Miroslava. Ten se však vydá do jejího rodného království a v přestrojení působí na zámku coby zahradník. Princezna se do něj zamiluje a pod jeho vlivem se postupně zbavuje všech svých rozmarů. Oba milenci společně uprchnou, ale královští poslové je zakrátko dostihnou. Napravená Krasomila tak zároveň odhalí i zahradníkovu pravou totožnost a nakonec přijímá nabídku k sňatku. Příběh navíc doprovází porovnávání rozdílů mezi oběma královstvími, kdy v jednom jsou všichni obyvatelé spokojení, a v druhém je vláduta přísnou rukou.

9) Byl jednou jeden král

Rok vydání: 1954

Režie: Bořivoj Zeman

Hrají: Jan Werich, Vlasta Burian, Milena Dvorská, Irena Kačírková, Stella Májová a další

Byl jednou jeden král a ten si říkal Já První. Chtěl odevzdat vládu té ze tří dcer, která ho má nejraději. Drahomíra ho má ráda jako zlato, Zpěvanka jako zlato v hrdle a nejmladší Maruška jako sůl. Krále přirovnání k obyčejné soli rozhněvá, vyžene Marušku ze zámku a rozkáže všechnu sůl v království zničit. Brzy však zjistí, že bez soli se nedá žít, a uzná, že Maruška měla pravdu. Vydá se Marušku hledat, protože se mu po ní stýská, a protože pochopí, že je z jeho dcer neskromnější. Všechny princezny si mezitím najdou ty pravé ženichy – zahradníka, dudáka a rybáře. A protože i král pozná, že se mu bude lépe žít ve dvou, vezme si vdovu Kubátovou. A tak pohádka končí velikou společnou svatbou.

10) Dařbuján a Pandrhola

Rok vydání: 1959

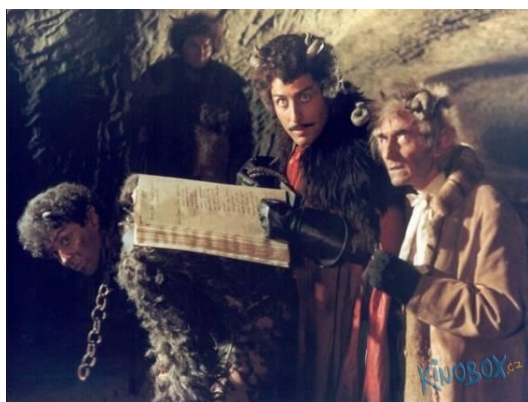
Režie: Martin Frič

Hrají: Jiří Sovák, Běla Jurdová, Rudolf Hrušínský, Pavla Maršálková, Květa Fialová a další

Hrdinou je chudý havíř Kuba Dařbuján, který se stará o svou Markýtku a jedenáct dětí. Není divu, že se jen málokdy nají dosyta. A to jim vrána právě nese další. Když se narodí, vydá se mu Kuba hledat kmotra. Odmítne stařečka (Pánaboha) protože je dobrý jen k bohatým, myslivce (čerta), rád však přijme nabídku sekáče (Smrti), který jediný je stejně spravedlivý ke všem bez rozdílu. Smrták mu nabídne úmluvu. Kuba se stane doktorem. Pokud bude stát Smrták u nohou postele, může pacienta uzdravit, pokud u hlavy, není již nemocnému pomoci. Kuba souhlasí a hned druhý den se dá do léčení. A tím začíná jejich velké dobrodružství.

Poznáte, ze kterých pohádek jsou tyto fotografie?

ROZHOVOR

Rádi bychom Vám prostřednictvím Děčka a krátkého rozhovoru představili pracovníky našeho domova, se denně setkáváte. V následujícím rozhovoru se nám představí **pomocná síla uklízací čety**:

MARIE UNTERMAJEROVÁ

Mohu Vás poprosit o krátké představení se našim čtenářům?

Jmenuji se Marie, ale přátelé mi říkají Maruna. Je mi 51 let a mám tři děti – 1 holku a 2 kluky (14, 18, 19 let). Bydlím na samotě u lesa s manželem i dětmi v rodinném domku v Oslavičce. V minulosti jsem pracovala jako terénní pečovatelka. V domově pracuji od listopadu.

Co se Vám na práci v domově líbí?

Kolektiv, férovost, ochota.

Co ráda děláte ve volném čase?

Ráda luštím křížovky, sleduji televizi, chodím do lesa sbírat houby nebo se starám o domácnost (slepice, pes, kočky, ...)

Na jaké místo byste se ráda podívala a proč?

Možná do Egypta, protože ráda objevuji záhady historie a zajímám se o archeologické nálezy.

Jak by vypadal Váš ideální den?

Jako v důchodě.

Co byste si nejvíce přála?

Klid v domácnosti. Někdy je to u nás šílené.

KVÍZ:

Nejoblíbenější jídlo – všechno kromě buchet

Nejoblíbenější barva – fialová

Nejhezčí dovolená – Slovensko

Nejoblíbenější roční období – léto

Nejoblíbenější květina – růže

Nejoblíbenější film – Kouzla králů

Nejoblíbenější místo v domově – na pokojích obyvatel

VTIPY

**Pokud jsi ošklivý, ale
máš hezké oči.**

Toto je tvá šance!

Kafe bez kofeinu je jako kočka bez chlupů.

To, že existuje, ještě neznamená,
že je to správně.

Víte, co nás naučila pohádka Kráska a zvíře? Jen jedinou věc: na
vzhledu rozhodně nezáleží. Teda pokud jsi miliardář a vlastníš zámek.

Ahoj co máš dnes odpoledne v plánu?

Půjdu si koupit brýle.

No, a potom?

Potom uvidím!

Z KUCHYNĚ

O kaprech

Ryba rybě vyprávěla..., zpívá Janek Ledecký, o tom jak to začne na podzim v našich rybnících vzrušeně šplouchat v očekávání přicházejících Vánoc. My si pojďme povídat o kaprech.

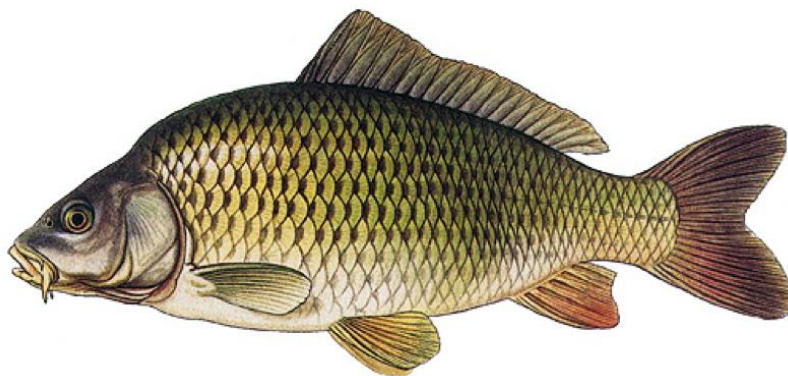
Kde se u nás vzal? Patrně z vod Dunaje, kde jej lovili staří Římané už někdy kolem počátku našeho letopočtu. A už tehdy stavěli první chovné rybníky. Na tom, že je kapr dnes nejrozšířenější sladkovodní rybou, mají zásluhu křesťanští mniši. Ovšem než k tomu došlo, uteklo hodně vody, prapředek našeho kapra totiž připlaval z Asie, měl menší a štíhlejší tělo, které u umožňovalo lépe unikat před predátory, z jihozápadní Číny se rozšířil přirozenou cestou z jedné řeky do druhé a do Evropy doputoval někdy před 10 000 lety.

V českých zemích má chov sladkovodních ryb, a kapra zvlášť, tradici už od 11. století, kdy se o založení rybníka k chovu ryb zmiňuje, u příležitosti založení Sázavského kláštera, Kosmova kronika.

Jedním z prvních rybníků na našem území byl roku 1263 Opatský rybník, který byl

majetkem kláštera Žďár nad Sázavou. Rozvoj rybníkářství pokračoval za vlády Jana Lucemburského, kdy poznatky ohledně chovu ryb přinesli účastníci jeho vojenských výprav. Janův syn, Karel IV. pak šlechtě přímo prikazoval zakládat rybníky na vhodných místech. Vrchol rybníkářství v Čechách nastal ve 2. polovině 16. století, kdy byl regentem třeboňského panství Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan. V té době se kapr z jižních Čech vozil i do německých zemí. Po třicetileté válce došlo k útlumu celého odvětví, neboť mnoho rybníků bylo válkou zničeno či poškozeno. Během 18. století bylo mnoho rybníků v Polabí, na jižní Moravě i na Vysočině zrušeno kvůli nedostatku zemědělské půdy. K obratu došlo až v 19. století, kdy byl chov kaprů postupně obnoven. Dnešní produkce ryb se pohybuje okolo 20 tisíc tun ročně.

Většinu z tohoto objemu tvoří kapr. Všežravá ryba, jinak také přezdíváná „vodní prase“ neboť potravu, mimo jiné, vyhrabává ze dna, z hloubky až 20 centimetrů. Živí se drobnými živočichy (například larvami pakomárů), planktonem i částmi vodních rostlin. V umělých chovech se přikrmuje obilovinami. Kapr se vyskytuje v několika variantách, ta původní, divoká forma, má nízké, protáhlé tělo pokryté

šupinami. Šlechtěný kapr je robustnější, má po stranách zploštělé tělo vyklenuté v břišní a hřbetní části.

Existuje ve 4 základních formách:

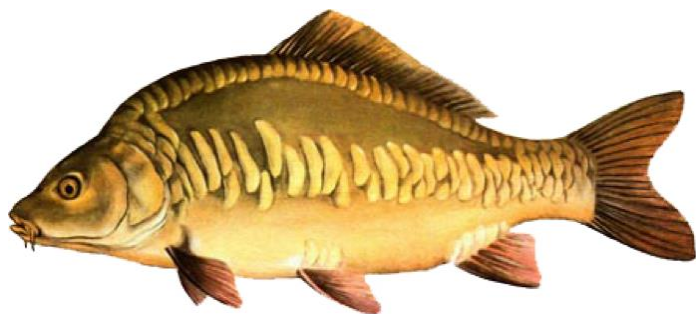
Kapr šupinatý – šupinami je pokryto celé tělo s výjimkou hlavy

Kapr lysec – má na těle různě velká lysá místa, šupiny má za hlavou a v okolí ploutví

Kapr řádkový – podobný lysci, má dvě souvislé řady šupin v postranní čáře

Kapr hladký – má pouze několik šupin u základů ploutví

Kapří maso patří k nutričně hodnotným potravinám, obsahuje bílkoviny v množství srovnatelném

s masem teplokrevných živočichů, tuků má málo a převažuje obsah těch příznivých, tedy omega 3 mastných kyselin, které pomáhají regulovat hladinu tuků v krvi, působí proti usazování cholesterolu, snižují krevní tlak a brání vzniku nemocí srdce a cév. A za zmínku stojí i to, že ve srovnání s mořskými rybami, odhalily výzkumy v kapřím mase, významně menší podíl nežádoucích těžkých kovů.

A jak se kapr dostal na vánoční stůl? Musíme se vrátit zpět v čase, kapr už od středověku byl považován za postní jídlo, stejně jako ostatní ryby nebyl považován za maso. Vzhledem k rozšíření

rybníků si kapra mohli dovolit i méně majetní lidé, na vánočních tabulích se začal poprvé objevovat v 17. století, více se však tento zvyk rozšířil až ve století 19. Původně se kapr připravoval dva až tři dny předem, vařil se ve sladké omáče s ořechy, perníkem a švestkami, tedy jako kapr na černo. Recept na smaženého kapra, najdeme v kuchařce Magdaleny Dobromily Rettigové a spolu s bramborovým salátem se objevil v roce 1924. Tradiční součástí štědrovečerní večeře se stal v 50. letech 20. století. S tím se však rozšířil zlozvyk pouštět vánoční kapry na svobodu. Vznikl sice v dobré víře, nicméně málokterý kapr dokáže znovu vypuštění do řeky či rybníka přežít. Když je totiž na podzim vyloven a sádkován, přichází o zásobní látka, díky kterým by mohl přežít zimu, stejně tak mu škodí i teplotní šok. Nejohleduplnější ke kaprovi tak je odnést si jej z rybího trhu již zabitého.

Autor: Jan Hutař, DiS., nutriční terapeut

HÁDANKA - VINAŘOVA ZÁVĚŤ

Ve Velkých Karlovicích zemřel strýc Matůš, velký vinař. Ve sklepě po něm zůstalo celkem 21 sudů a závěť psaná na umaštěném papíru od klobás. Z 21 sudů bylo 7 plných, 7 poloprázdných a 7 prázdných. Závěť stanovila rozdělení sudů tak, aby každý z jeho tří synů získal stejné množství plných, poloprázdných a prázdných sudů. Jak toho nebozí synové dosáhli?

ŘEŠENÍ: Dvakrát dva poloprázdné sudy slíji vždy do jednoho. Tím získám devět sudů plných, tři poloprázdné a devět sudů prázdných. Každý tedy obdrží tři plné, tři prázdné a jeden poloprázdný sud.

Druhou možností je, že z každého plného sudu odlijí půlku do prázdného. Tím získám 21 poloprázdných sudů. Pro každého tedy sedm.

SEZNAM ZDROJŮ

Prosinec, Štědrý den: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Prosinec>; <https://www.spektrumzdravi.cz/zivotni-styl/vanoce-zvyky-a-tradice-na-stedry-den>; <https://www.maminka.cz/clanek/10-nejkrasnejsich-ceskych-vanocnich-zvyku-dodrzujete-je-take>; https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0t%C4%9Bdr%C3%BD_den; <https://primanapady.cz/clanek-2744-jaka-tradice-se-vaze-ke-svate-barbore>; <https://www.kudyznudy.cz/akce/16-novorocni-ohnostroj>; <https://living.iprima.cz/zahrada/dnes-je-svate-barbory-uriznete-si-barborky-vite-co-vse-umi>; https://kunigundakincsei.blog.hu/2018/11/30/karacsonyi_keszulodes_2018_klasszikus_adventi_koszoruk; <https://vychodocech.cz/kam-za-ohnostrojem-31-12-a-1-1-po-vychodnich-cechach-pf-2017/>; <https://www.chrudimka.cz/co-se-dela-na-vanoce>; <https://www.fotoradce.cz/jak-fotit-vanocni-stromecek>; <https://www.ceska-ceska.cz/stedrovecerni-vecere/>;

Svatý Mikuláš: <https://www.vira.cz/texty/knihovna/kapitoly/svaty-mikulas?rNo=1>; <http://catholica.cz/?id=4836>; <https://www.knihovnaslany.cz/archiv-pozvanek-na-akce,64/svaty-mikulas-vystava-ze-soukrome-sbirky,461>; <https://primanapady.cz/clanek-2748-cert-a-mikulas>;

Mezinárodní dny, pranostiky: <http://www.pranostika.cz/prosinec.html>; <https://www.kalendar-online.cz/jmena-a-svatky/mezinarodni-dny/prosinec>; <https://primanapady.cz/clanek-1570-prosinec-v-lidove-meteorologii-barbora-na-ledu-vanoce-na-blate>; <http://jikadobrovol.cz/dobrovolnik-kdo-to-je>; <https://www.facebook.com/verejny.ochrance.prav/photos/a.523677494346598/2799563690091289/>;

Vtipy: <https://www.google.cz/search?q=vtipy+pro+du%C5%A1i>; <https://www.loupak.fun/>

Příběhy pro potěchu duše: <https://babinet.cz/clanek-5375-vanocni-pribehy-pro-potechu-duse.html>; <https://www.dama.cz/clanek/vanocni-darky-podle-horoskopu-berani-miluji-prekvapeni-lvi-luxus#part=1>; <https://www.elektrina.cz/tipy-na-vanocni-darky-pro-muze-zeny-i-deti>;

Blahopřání: <http://www.pidikyticky.cz/prodej/Modra-ruze-krabice>

Výročí a regionální osobnosti: <http://www.knihovnatr.cz/cze/sluzby/vyroci-a-regionalni-osobnosti-prosinec-2020/>

Hádanka: <https://mozkolam.cz/matematicke-hlavolamy/hlavolamy-na-mereni-vinarova-zavet/>

Z kuchyně: <https://www.trebonskykapr.cz>; <https://region.rozhlas.cz/vite-kdo-jsou-prarodice-vaseho-stedrovecerniho-kapra-fakta-kteta-jste-o-symbolu-8120355>; <https://www.rybarskyrozcestnik.cz/historie-rybnikarstvi-v-cechach/>; https://www.vimcojim.cz/magazin/clanky/o-vyzive/Proteiny-skryte-za-kapri-supinou.-Jeden-kapr-roce-je-malo_s10010x19526.html; <https://www.rybaribechyne.cz/atlas-ryb/>; <https://www.rybarskyrozcestnik.cz/atlas/kapr-obecny-cyprinus-carpio/>

Ze světa zajímavostí: <https://www.kinobox.cz/clanek/13562-nejlepsi-ceske-pohadky-zebricek-ktery-o-vanocich-nejvice-hledate>, <https://www.csfd.cz/>